

Kaupunginvaltuusto
Kaupunginhallitus

§ 126
§ 153

10.12.2019
17.08.2020

Helena Särkijärven ym. aloite sosiaalisen taidehankkeen käynnistämiseksi Paraisilla

967/00.01.03/2019

Kaupunginvaltuusto 10.12.2019 § 126

Päätös

Kaupunginvaltuusto merkitsi seuraavan aloitteen tiedoksi:

"Olemme yhteiskuntana tilanteessa, jossa hitaasta kasvusta on tulossa pysyvää, väestö ikääntyy ja sairastavuus kasvaa. Kestävyyssvajeen seurauksena paineet hyvinvointipalvelujen uudelleentarkasteluun kasvavat. Yhteiskunnan on tulevaisuudessa panostettava entistä enemmän ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan vahvistaa ihmisen terveyttä ja hyvinvointia. Korjaavat toimenpiteet ovat yleensä ennaltaehkäisyä kalliimpia ja tuloksiltaan usein epävarmoja.

Maailman terveysjärjestö WHO:n vastikään julkaiseman raportin mukaan kansainvälisessä tiedeyhteisössä on saatu selvää näyttöä siitä, että taidetoimintaan osallistuminen auttaa vahvistamaan ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Taiteen kokeminen tai tekeminen vaikuttavat hyvinvointiin monikanavaisesti ja eri tavoin. Ihmisiä voidaan esimerkiksi sitouttaa taiteen avulla osallistumaan tarvitsemaansa hoitoon tai huolehtimaan terveydestään. Taide vahvistaa mielikuvituksen käyttöä, aktivoi aisteja, herättää tunteita ja stimuloi aivotoimintaa. Keskoslapsille soitetun musiikin on todettu vahvistavan heidän elintoimintojaan ja keskoskaapissa vietetty aika lyhenee. Musiikilla on samanlaista vaikutusta myös leikkauspotilaisiin. Tanssista taas on huomattu olevan hyötyä esimerkiksi Parkinsonin tautia sairastaville ihmisille ja yhteisöteatterilla on todettu olevan yksilöä voimaannuttavia vaikutuksia. Koulujen draamatoiminnan on havaittu vähentävän kiusaamista ja oppilaiden keskinäistä kilpailua. Taiteisiin osallistuminen voi vähentää niin ikään riskiä sairastua dementiaan tai masennukseen. Taidelähtöinen luovuus ja aktiivinen kulttuurin harrastaminen ovat kaiken kaikkiaan erinomaisia keinoja vahvistaa niin ihmisten fyysistä, psyykkistä kuin sosiaalistakin hyvinvointia ja terveyttä.

Oulunkaaren kuntayhtymä ja Taidekeskus KulttuuriKauppila ovat käynnistäneet yhteisen, ESR-rahoitteen LÄHDE! – *Taiteesta voimaa arkeen* -hankkeen, jonka tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja laaja-alaisen hyvinvoinnin edistäminen taiteen ja kulttuurin keinoin. Hankkeen kohderyhminä ovat erityisesti työttömät nuoret, maahanmuuttajat, mielenterveyskuntoutujat sekä kehitysvammaiset. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalleja, jotka tukevat taiteen hyvinvointia edistävää käyttöä kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalveluissa. Työskentelyssä hyödynnetään palvelumuotoilun menetelmiä ja huolehditaan asiakkaiden osallisuudesta.

Lähde! -hankkeen myötä alueelle rakentuu muun muassa puisto, joka mahdollistaa sekä sisälle että ulos tuotavan taiteen ja taidetoiminnan toteuttamisen. Konseptin suunnitteluun ja puiston toteuttamiseen osallistuu mielenterveyskuntoutujia, kehitysvammaisia, vanhuksia, sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia sekä taiteilijoita. Hankkeen *Työpolku*-toiminnassa luodaan taide- ja sosiaalialan yhteistyöllä uusia keinoja tukea syrjäytymisvaarassa olevia nuoria sekä maahanmuuttajia. Hankkeessa luotava *Sosiaalisen taiteen residenssi* puolestaan mahdollistaa liikkuvien taiteilijoiden työskentelyn yhdessä hankealueen sosiaali- ja terveysalan yksiköiden sekä niiden sidosryhmien kanssa.

Terveys on elämän voimavara, joita ihminen voi yleensä itse monin tavoin ylläpitää ja vahvistaa. Kaikilla ei ole tähän omia valmiuksia ja resursseja. Taiteen keinoin on kuitenkin mahdollisuus tukea monin tavoin ihmisten hyvinvointia esimerkiksi parantamalla sosiaalista osallisuutta, ehkäisemällä syrjäytymistä sekä edistämällä työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakykyä. Myös Paraisten kaupungin tulisi hyödyntää taiteen tarjoamia mahdollisuuksia kuntalaisten laaja-alaisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Esitän, että Paraisten kaupungissa käynnistetään valmistelut kaksikielisen sosiaalisen taidehankkeen alulle saattamiseksi. Hankkeen tavoitteena tulisi olla muun muassa kuntalaisten osallisuuden, yhteisöllisyyden ja voimaantumisen edistäminen, sosiaali- ja terveysalan ja kulttuurialan ammattilaisen poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistaminen sekä uusien kestävien toimintamallien luominen. Taidehanke voitaisiin tarvittaessa toteuttaa myös yhteistyössä muiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa.

Taide luo hyvinvointia. Taide luo tulevaisuutta. Taide kuuluu kaikille."

Kaupunginhallitus 17.08.2020 § 153

Valmistelija
Esittelijä

Hyvinvointikoordinaattori Paula Sundqvist, puh. 040 488 6040
Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Kulttuurin terveyttä ja hyvinvointia edistävät vaikutukset on todettu monissa tutkimuksissa ja tutkimuskatsauksissa.

Taide ja taiteellinen toiminta edistävät sosiaalista hyvinvointia ja niillä on lukuisia positiivisia sosiaalisia vaikutuksia, kuten sosiaalisen osallistumisen ja osallisuuden lisääntyminen, syrjäytymisen vähentäminen sekä yksinäisyyden lievittäminen. Taiteellisen toiminnan myötä on mahdollista oppia ja kehittää sosiaalisia taitoja, saada tukea ja rakentaa verkostoja, joita voi monin tavoin hyödyntää jokapäiväisessä elämässä.

Sosiaalinen taidetoiminta voi aktivoida ja parantaa monin tavoin nuorten sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja, kuten yhteistyötaitoja, kommunikaatio- ja neuvottelutaitoja sekä konfliktien ratkaisemiseen liittyviä taitoja.

Taide ja taiteellinen toiminta vaikuttaa syrjäytymisen tai syrjään jäämisen

ehkäisemisessä. Sosiaalinen taidetoiminta voi:

- auttaa luomaan uusia ystävyssuhteita ja sosiaalisia kontakteja
- vähentää yksinäisyyden tunnetta
- tukea mielen hyvinvointia ja mielenterveyttä
- mahdollistaa omien vahvuuksien, kykyjen ja kiinnostuksen kohteiden tutkimisen ja tunnistamisen
- tarjota voimautumisen ja valtautumisen kokemuksia
- edistää toimijuutta ja toimijuuden tunnetta
- lisätä itseluottamusta ja rohkeutta.

Taidetoiminnassa voi syntyä monenlaisia kyvykkyksiä ja valmiuksia, jotka tukevat arjessa selviytymistä ja pärjäämistä. Taidetoiminta voi parantaa mm.

- oppimisvalmiuksia
- kognitiivisia ja sosioemotionaalisia taitoja
- ryhmätyötaitoja
- itsesäätelyä
- itseilmaisutaitoja
- kykyä tunnistaa ja hallita mielialoja ja tunteita.

Taiteellinen toiminta voi saada aikaan, edistää ja vaalia vuorovaikutusta myös sellaisten ihmisten tai ihmisryhmien välillä, jotka eivät aikaisemmin ole olleet tekemisissä keskenään. Taiteellinen toiminta voi lisätä ymmärrystä vieraista ihmisistä ja asioista sekä auttaa muuttamaan ennakkokäsityksiä itsestä, muista ihmisistä tai ihmisryhmistä.

Sosiaalinen taidetoiminta voi tuoda yhteen eri-ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä sekä tukea kulttuurien ja sukupolvien välistä ymmärrystä, erilaisuuden arvostamista ja empatiaa. Sosiaalinen taidetoiminta voi mm.

- lisätä erilaisuuden ja moninaisuuden hyväksymistä
- tuoda esiin ja haastaa ennakkoluuloja, ennakoasenteita ja stereotypioita
- edistää kulttuurien välistä kohtaamista ja dialogia
- edistää tasavertaista kohtaamista ja vuorovaikutusta
- antaa mahdollisuuden oppia uutta kieltä
- lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksista
- tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Yhteisöllinen taidetoiminta voi tuoda sosiaalisesti syrjässä olevat ja valtavirtaan tai enemmistöön kuuluvat yhteen sekä lisätä ja laajentaa ymmärrystä tuntemattomista asioista ja ihmisistä.

Uusi kulttuuritoimintalaki korostaa vahvasti kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja osallistumista kulttuuriin ja taiteeseen.

Kunnissa on monenlaisia toimintamalleja kuntalaisten osallistumisen aktivoimiseksi. Paraisten kulttuurielämä perustuu pitkälti aktiiviseen yhdistystoimintaan, jota kulttuurilautakunta pyrkii tukemaan toiminta- ja projektiavustuksin. Kulttuuritoimiala tekee yhteistyötä myös koulujen kanssa tarjoamalla lapsille ja nuorille erilaisia kulttuuritoimintoja ja -elämyksiä kouluaikana.

Kulttuurilautakunta on hyväksynyt kulttuurikasvatussuunnitelman, joka tarjoaa Paraisilla kulttuuritarjonnan vähimmäistason esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen asti. Kulttuurikasvatussuunnitelma toimii takuuna sille, että kaikki paraislaiset lapset ja nuoret pääsevät tutustumaan useimpiin kulttuurimuotoihin kouluaikanaan joko kulttuurin kuluttajina tai aktiivisina toimijoina eri työpajojen ja hankkeiden kautta. Lainaus kulttuurikasvatussuunnitelmasta: ”Kulttuuri ja taide tukevat kommunikaatiota, empatiaa, luovuutta, yhteistyötä ja oma-aloitteisuutta. Taiteen ja kulttuurin kautta lapset ja nuoret voivat löytää tavan ymmärtää itseään ja ympäristöään sekä viestiä tästä muiden kanssa. Taide ja kulttuuri ovat arjen hallintaa ja oppimista tukevia kokemuksia.”

Paraisten kaupungin sosiaalisesta taidetoiminnasta voidaan mainita esimerkiksi seuraavat kulttuuriyksikön toimintatavat. Henkilöt, jotka ovat kiinnostuneita taiteesta ja kulttuurista, mutta jotka erilaisista syistä eivät osallistu kulttuurielämään ja -tarjontaan kokoontuvat säännöllisesti vieraillakseen yhdessä taide- ja kulttuuritapahtumissa ja kun mahdollista keskustelevat kokemuksistaan. Tätä toimintaa kutsutaan VIP-kerhoksi. Kulttuuriyksikkö on järjestänyt myös inspiraatioiltpäiviä (Kulttuuria arkipäivään) vanhustenhuollon henkilöstölle. Lisäksi tällä hetkellä Paraisilla on noin 25 koulutettua kulttuurikaveria, joita välitetään SPR:n kautta.

Keväällä 2020 (koronakriisin aikana) aloitettiin verkkopohjaisten kulttuuripalvelujen kehittämistyö, joka jatkuu nyt syksyllä. Työhön osallistuvat kulttuuri- ja museotoiminta, urheilu ja liikunta, kirjasto ja Kombi. Tarkoituksena on koota yhteen paikkaa kulttuuripalveluja ihmisille, jotka jostain syystä eivät voi osallistua näytöksiin, konsertteihin, näyttelyihin, ohjattuihin liikuntaryhmiin tai muille kursseille. Palvelun on määrä täydentää muuta toimintaa.

Paraisten kaupungin kulttuuritoimessa on yhdessä muiden toimialojen kanssa kehitetty hyvinvointia ja terveyttä edistäviä yhteistoimintamalleja jo pitkään. Samoin kansalaisopisto Kombi on edistänyt kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä monipuolisella kurssitarjonnallaan. Näistä toimintatavoista ei ole käytetty nimitystä sosiaalinen taidetoiminta, vaikka niiden tavoitteet ovat hyvin pitkälti samat kuin tässä aloitteessa sosiaaliselle taidehankkeelle luetellut tavoitteet. Taiteen keinoin tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tulee jatkaa monipuolisesti ja mikäli mahdollista panostaa kaksikielisen sosiaalisen taidetoiminnan kehittämiseen hanketoiminnan kautta.

Ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee selvityksen tiedoksi ja toteaa asian aloitteena loppuun käsitellyksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksianto

Lopullisen päätöksen jälkeen: Helena Särkijärvi
